

Mjölby kommun, Arbetsutskott 2024-12-02

§ 159

Diarienummer: KS/2024:264, KS/2024:11

Återkoppling av Mjölby kommuns återrapportering av åtgärdsprogram för vatten 2022–2027

Bakgrund

EU har ett vattendirektiv som syftar till att medlemsländerna ska ta hand om sina vattenresurser, så att kommande generationer ska få tillgång till vatten av bra kvalitet i tillräcklig mängd. Vatten är en gemensam resurs som inte följer de administrativa gränser som människan har skapat. Vattendirektivet slår fast att arbetet med vattenförvaltning behöver utgå från hur vattnet rinner, så kallade avrinningsområden. Boxholm, Mjölby och Ödeshög hör till Södra Östersjöns vattendistrikt.

Arbetet med vattenförvaltning bedrivs i 6-åriga förvaltningscykler där varje cykel avslutas med beslut om förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer samt åtgärdsprogram med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning.

Sammanfattning

I återkopplingen konstaterar Vattenmyndigheten att samtliga kommuner har kommit igång med arbetet, men att det varierar mellan kommunerna i hur långt processen och implementeringen har kommit. För Mjölby kommuns åtgärdsprogram skriver Vattenmyndigheten Södra Östergötland att de är särskilt glada över att arbetet med miljötillsyn och prövning kommit långt i förhållande till att följa miljökvalitetsnormerna för vatten.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, 2024-11-20

Miljönämnden 2024-05-28/ § 43

Återkoppling - Mjölby kommuns återrapportering av åtgärdsprogram 2022-2027

Summeringsresultat Mjölby kommun

Missiv - Kommunernas rapportering till Vattenmyndigheterna om genomförandet av åtgärdsprogram 2022–2027

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

1. Kommunstyrelsen tar del av informationen som noteras till protokollet

Beslutet skickas till
Miljönämnden
Akten

Kommunstyrelsens förvaltning

Datum 2024-11-20
Diarienummer KS/2024:264Handläggare
Jenny Asp Andersson
Telefon

Kommunstyrelsen

Återkoppling av Mjölby kommuns återrapporering av åtgärdsprogram för vatten 2022–2027

Bakgrund

EU har ett vattendirektiv som syftar till att medlemsländerna ska ta hand om sina vattenresurser, så att kommande generationer ska få tillgång till vatten av bra kvalitet i tillräcklig mängd. Vatten är en gemensam resurs som inte följer de administrativa gränser som människan har skapat. Vattendirektivet slår fast att arbetet med vattenförvaltning behöver utgå från hur vattnet rinner, så kallade avrinningsområden. Boxholm, Mjölby och Ödeshög hör till Södra Östersjöns vattendistrikt.

Arbetet med vattenförvaltning bedrivs i 6-åriga förvaltningscykler där varje cykel avslutas med beslut om förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer samt åtgärdsprogram med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning.

Sammanfattning

I återkopplingen konstaterar Vattenmyndigheten att samtliga kommuner har kommit igång med arbetet, men att det varierar mellan kommunerna i hur långt processen och implementeringen har kommit. För Mjölby kommuns åtgärdsgenomförande skriver Vattenmyndigheten Södra Östergötland att de är särskilt glada över att arbetet med miljötillsyn och prövning kommit långt i förhållande till att följa miljökvalitetsnormerna för vatten.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, 2024-11-20

Miljönämnden 2024-05-28/ § 43

Återkoppling - Mjölby kommuns återrapporering av åtgärdsprogram 2022-2027

Summeringsresultat Mjölby kommun

Missiv - Kommunernas rapportering till Vattenmyndigheterna om genomförandet av åtgärdsprogram 2022–2027

Kommunstyrelsens förvaltnings förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen tar del av informationen som noteras till protokollet

—

Beslutet skickas till
Miljönämnden
Akten

Tjänsteskrivelse

Datum 2024-11-20
Diarienummer KS/2024:264

Kommunstyrelsens förvaltning

Andreas Capilla
Kommundirektör

Jenny Asp Andersson
Miljöchef

Mjölby-, Boxholms- och Ödeshögs kommun, Miljönämnden 2024-05-28

§ 43

Diarienummer: MN-2024-5538

Kommunernas rapportering till Vattenmyndigheterna

Bakgrund

Vattendirektivet är en EU-förordning som syftar till att skapa en enhetlig förvaltning av medlemsländernas vattenresurser. Enligt vattendirektivet bör allt naturligt vatten ha en god vattenkvalitet och ingen försämring på grund av mänsklig verksamhet får förekomma.

Sverige är uppdelat i fem vattendistrikt och en länsstyrelse i varje vattendistrikt är utsedd att vara vattenmyndighet. Län och kommuner kan tillhöra mer än ett vattendistrikt. Det finns fem vattendistrikt i Sverige: Bottenhavets vattendistrikt, Bottenvikens vattendistrikt, Norra Östersjöns vattendistrikt, Södra Östersjöns vattendistrikt och Västerhavets vattendistrikt.

Vattenmyndigheterna tar fram åtgärdsprogram med bindande administrativa åtgärder som myndigheter och kommuner ska genomföra. Målet är att uppnå en god vattenstatus.

Miljökontoret har, tillsammans med berörda representanter från planenhet och vattenenhet, sammanställt respektive kommuns svar för 2023.

Sammanfattning

Kommunerna ansvarar för åtgärder inom:

1. Förvaltningsövergripande planering för åtgärdsprogrammets genomförande
2. Miljötillsyn och prövning
3. Dricksvattenskydd
4. Fysisk planering enligt plan- och bygglagen
5. VA-plan inklusive dagvatten
6. Dioxiner från småskalig förbränning

Vare sig Mjölby, Boxholms eller Ödeshögs kommuner har en förvaltnings-övergripande planering för åtgärdsprogrammets genomförande, åtgärder genomförs av respektive förvaltning.

Vägledning efterfrågas för att kunna ställa faktiska krav kring tillämpning av miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten i samband med detaljplaner.

Beslutsunderlag

- Summeringsresultat Ödeshög, med diarienummer MN 2023-2217-4
- Summeringsresultat Boxholm, med diarienummer MN 2023-2215-3
- Summeringsresultat Mjölby, med diarienummer MN 2023-2238-4
- Missiv med diarienummer MN 2023-2238-1
- Tjänsteskrivelse Kommunernas rapportering till Vattenmyndigheterna, med diarienummer MN-2023-2238-5

Forts § 43

Beslut

1. Miljönämnden tar del av resultaten från Mjölby, Boxholms och Ödeshögs kommuners återslaggning till Vattenmyndigheten för år 2023.
2. Miljönämnden informerar respektive kommunstyrelse om enkäten och resultaten genom detta beslut.

Beslutet skickas till

Mjölby kommun, kommunstyrelsen
Boxholms kommun, kommunstyrelsen
Ödeshögs kommun, kommunstyrelsen
Akten

Mjölby kommun
595 80 MJÖLBY
mjolbykommun@mjolby.se

Cajsa Lindberg
Vattenmyndigheten Södra Östersjön
vattenmyndigheten.kalmar@lansstyrelsen.se

Återkoppling av Mjölby kommuns återrapportering av Åtgärdsprogram för vatten 2022–2027

Vattenmyndigheten Södra Östersjön har tagit emot Mjölby kommuns återrapportering av Åtgärdsprogram för vatten 2022–2027. Vi har läst er återrapportering och nedan framgår era svar i jämförelse med de 66 kommunerna i Södra Östersjöns vattendistrikt, som har svarat.

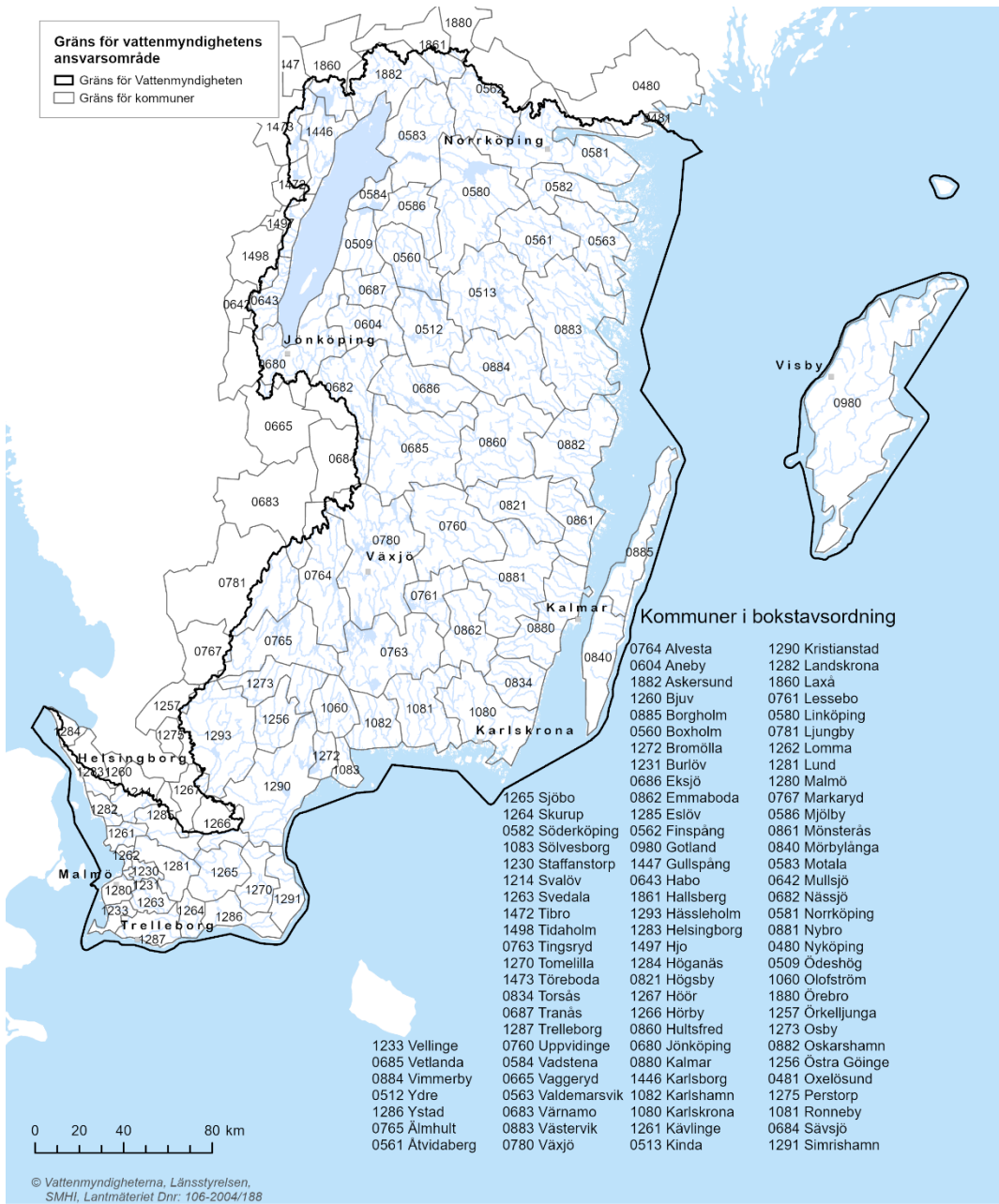
Vattenmyndigheten Södra Östersjön har ansvar för 73 kommuner, medan övriga kommuner, som endast har en liten del i vattendistriktet får återkoppling av Vattenmyndigheten Västerhavet eller Norra Östersjön (se karta över vattendistriktet i Figur 1, nedan).

Arbetet med genomförandet av åtgärdsprogrammet får enligt Vattenmyndigheten störst effekt om ni samarbetar med era grannkommuner och i förekommande fall inom hela avrinningsområdet för de vattenförekomster som ligger i Mjölby kommun.

När det gäller Mjölby kommuns åtgärdsgenomförande är vi särskilt glada över att ert arbete med miljötillsyn och provning kommit långt i förhållande till att följa miljökvalitetsnormerna för vatten.

Nästa begäran om återrapportering av Åtgärdsprogram för vatten 2022–2027 kommer att skickas ut under andra halvan av 2025, så att era svar kan bidra med att förbättra Åtgärdsprogram för vatten 2027–2033.

Nedan följer en karta över Södra Östersjöns vattendistrikt och sedan våra kommentarer per åtgärd och jämförelser med de övriga kommunerna i vattendistriktet. Till sist kommenterar vi kring de behov av olika stöd ni angett att ni behöver för att öka åtgärdsgenomförandet samt ger information om några nya verktyg från vattenmyndigheterna.

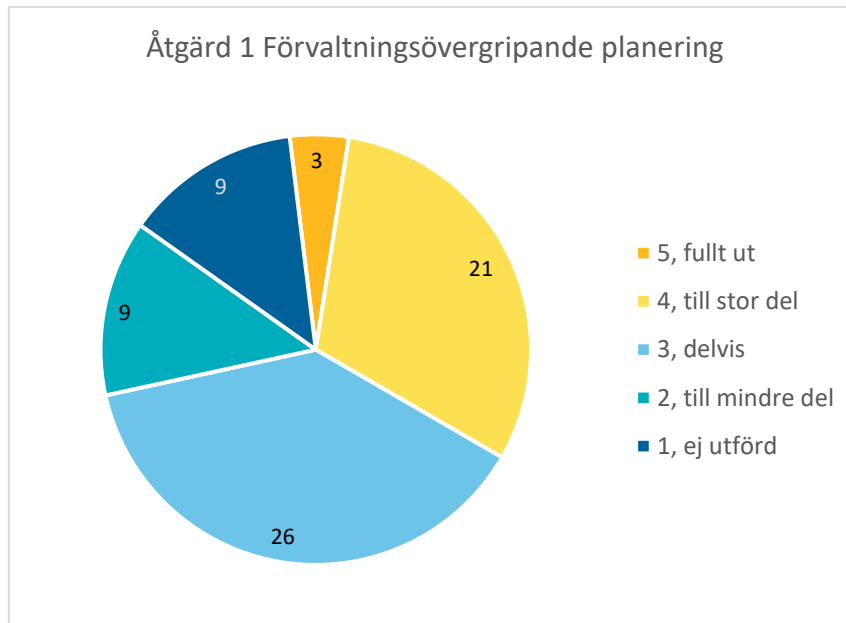

Figur 1. Karta över Södra Östersjöns vattendistrikt.

Åtgärd 1, Förvaltningsövergripande planering

Mölby kommun har angett att ni inte arbetar med åtgärd 1. Ni motiverar detta med att "Åtgärder genomförs av respektive förvaltning, inte samlat i en förvaltningsövergripande planering."

I jämförelse med de andra kommunerna i distriktet så är Mjölby kommuns åtgärds genomförande sämre än de övriga kommunernas (se Figur 2, nedan).

Figur 2. Samtliga svarande kommuner i Södra Östersjöns vattendistrikts svar, på en 5-gradig skala där fem är högst, hur långt i måluppfyllelsen kommunen nått för Åtgärd 1 Förvaltningsövergripande planering. I graderingen att åtgärden är "1, ej utförd" inkluderas också om inget svar lämnades.

Vattenmyndighetens kommentar

Majoriteten av kommunerna i Södra Östersjöns distrikt har graderat sig som en 3:a, att åtgärden genomförs delvis (se Figur 2, ovan). Vi förstår att det tar tid att komma i gång med detta arbete, men vi tror att ett arbete med åtgärden skulle effektivisera Mjölby kommuns arbete och leda till ett mindre händelsesstyrt arbetssätt. Längst ner i denna skrivelse finns information om ett antal verktyg och annat material som kan hjälpa er i arbetet.

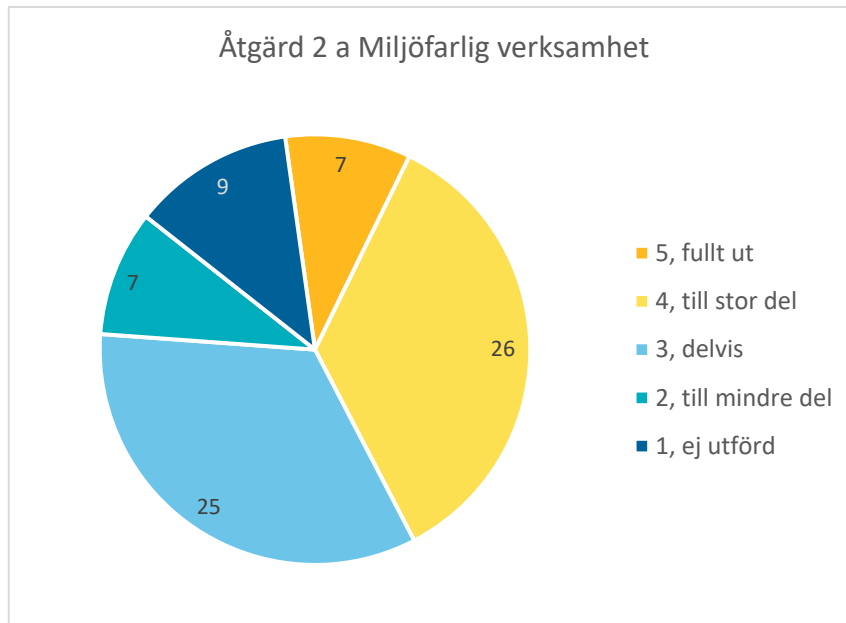
Den här åtgärden är ny i Åtgärdsprogram 2022–2027. Åtgärden är tillagd på grund av att den har varit efterfrågad av många kommuner, vilket framgick av vårt samråd om Åtgärdsprogram 2022–2027.

Vår avsikt med Åtgärd 1 är att en förbättrad samverkan inom kommunen kommer leda till att hänsyn kommer tas till miljö kvalitetsnormerna för vatten (MKN) inom kommunens många verksamhetsområden.

Åtgärd 2, Miljötillsyn och provning.

Mjölby kommun har graderat ert genomförande av miljötillsyn och provning kopplat till miljöfarlig verksamhet som "4 Åtgärden genomförs till stor del". Ett stort antal kommuner har lämnat samma svar.

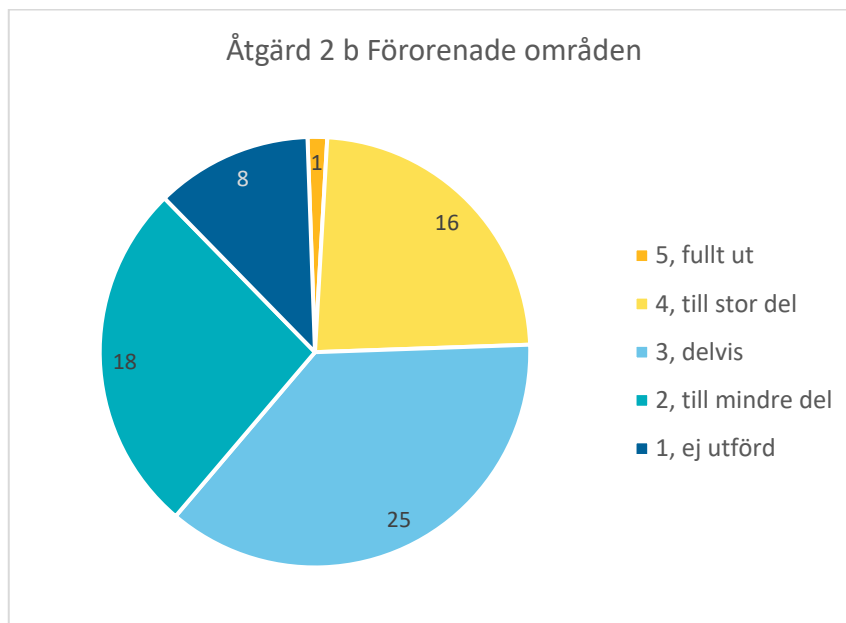
Ni motiverar er gradering med "Miljökvalitetsnormer för vatten ingår i behovsutredning och utgör en del i provning av miljöfarliga verksamheter."

Figur 3. Samtliga svarande kommuner i Södra Östersjöns vattendistriktets svar, på en 5-gradig skala där fem är högst, hur långt i måluppfyllelsen kommunen nått för Åtgärd 2 a prioritera tillsynen kopplad till miljöfarlig verksamhet. I graderingen att åtgärden är "1, ej utförd" inkluderas också om inget svar lämnades.

Gällande förorenade områden har ni graderat er som "4 Åtgärden genomförs till stor del" och i jämförelse med de andra kommunerna i distriktet är Mjölby kommuns åtgärds genomförande bättre än de övriga kommunernas (se Figur 4, nedan)

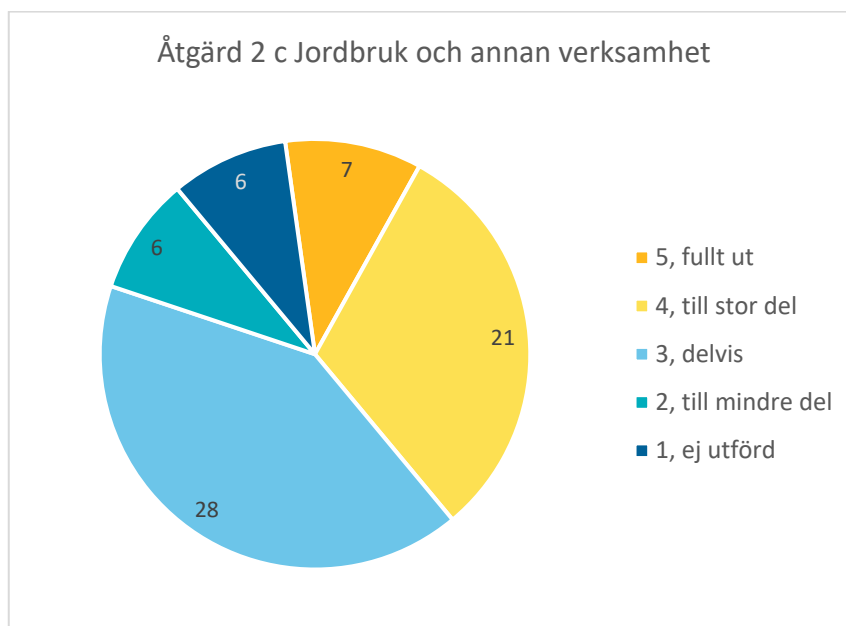
Ni motiverar graderingen med "Miljökvalitetsnormer för vatten är en del vid prioritering i handlingsplan för förorenade områden."

Figur 4. Samtliga svarande kommuner i Södra Östersjöns vattendistriktets svar, på en 5-gradig skala där fem är högst, hur långt i måluppfyllelsen kommunen nått för Åtgärd 2 b prioritera tillsynen kopplad till förorenade områden. I graderingen att åtgärden är "1, ej utförd" inkluderas också om inget svar lämnades.

Gällande miljötillsyn och provning kopplat till jordbruk har ni graderat er som "4 Åtgärden genomförs till stor del" och i jämförelse med de andra kommunerna i distriktet så är Mjölby kommuns åtgärdsgenomförande bättre än de övriga kommunernas (se Figur 5, nedan).

Ni motiverar graderingen med "Miljökvalitetsnormer för vatten beaktas särskilt vid tillsyn av jordbruk."

Figur 5. Samtliga svarande kommuner i Södra Östersjöns vattendistriktets svar, på en 5-gradig skala där fem är högst, hur långt i måluppfyllelsen kommunen nått för Åtgärd 2 c prioritera tillsynen kopplad till jordbruk och annan verksamhet enligt 12 kap. miljöbalken. I graderingen att åtgärden är "1, ej utförd" inkluderas också om inget svar lämnades.

Vattenmyndighetens kommentar

I ert svar har ni angett att ni har inkluderat miljökvalitetsnormerna både som prioriteringsgrund för behovsutredning eller i den egeninitierade tillsynen. Miljötillsyn och provning är viktiga åtgärder för att miljökvalitetsnormerna ska följas. Vattenmyndigheten anser att det är glädjande att ni kommit långt med den här åtgärden.

Åtgärden Miljötillsyn och provning handlar om att kommuner ska prioritera sin tillsyn av a) miljöfarliga verksamheter enligt 9 kap. miljöbalken (1998:808), b) förorenade områden enligt 10 kap miljöbalken samt c) jordbruk och annan verksamhet enligt 12 kap. miljöbalken. Tillsynen ska prioriteras i de områden där miljökvalitetsnormerna för vatten inte följs.

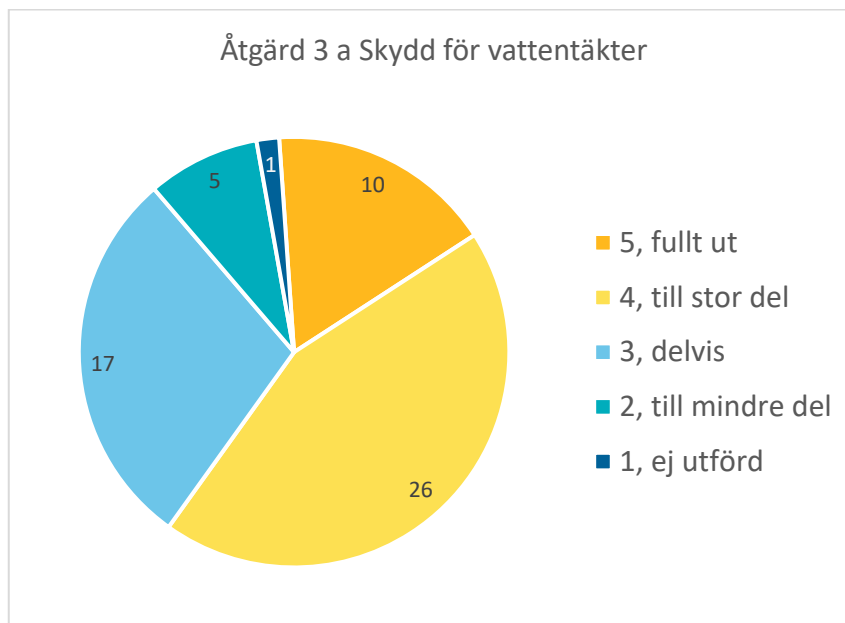
Åtgärd 2 syftar till att prioritera och ställa krav i sin tillsyn och tillsynsplanering utifrån miljökvalitetsnormerna för vatten. Vi inser att frågorna som ställts i enkäten är öppett formulerade, varför vi tolkar Mjölby kommuns svar som ett svar på hur tillsyn och provning i allmänhet går i kommunen.

Åtgärd 3, Dricksvattenskydd

Angående åtgärd 3, Dricksvattenskydd ligger ansvaret för tillsyn i flera fall hos länsstyrelsen i stället för hos kommunen, vissa kommuner har inga dricksvattentäkter eller kommunen har inte några vattenskyddsområden. Nio av Södra Östersjöns vattendistrikts kommuner har angett olika anledningar till att denna åtgärd inte är relevant för dem. Dessa nio kommuner, varav ni är en är ej inkluderade i figurerna nedan.

Ni har graderat ert genomförande gällande skydd för vattentäkter som "4 Åtgärden genomförs till stor del". Ett stort antal kommuner har lämnat samma svar (se Figur 6, nedan).

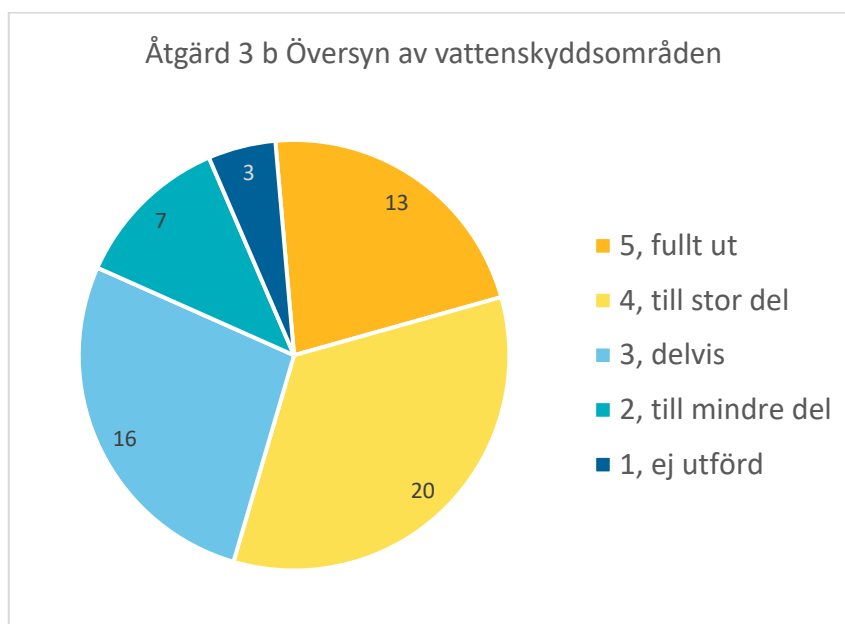
Ni har motiverat er gradering med att "Kommunen har gjort en översyn och dokumenterat vilka vattenskyddsområden och vattentäkter vi ansvarar för."

Figur 6. Samtliga svarande kommuner i Södra Östersjöns vattendistriktets svar, på en 5-gradig skala där fem är högst, hur långt i måluppfyllelsen kommunen nått för Åtgärd 3 a skydd för allmänna och enskilda dricksvattentäkter. De kommuner som svarat att åtgärden inte är relevant eftersom ansvaret ligger hos länsstyrelsen är ej inkluderade.

Gällande översyn av vattenskyddsområden har ni graderat er som "4 Åtgärden genomförs till stor del" och i jämförelse med de andra kommunerna i distriktet så har Mjölby kommuns åtgärds genomförande kommit ungefär lika långt som övriga kommuners (se Figur 7, nedan).

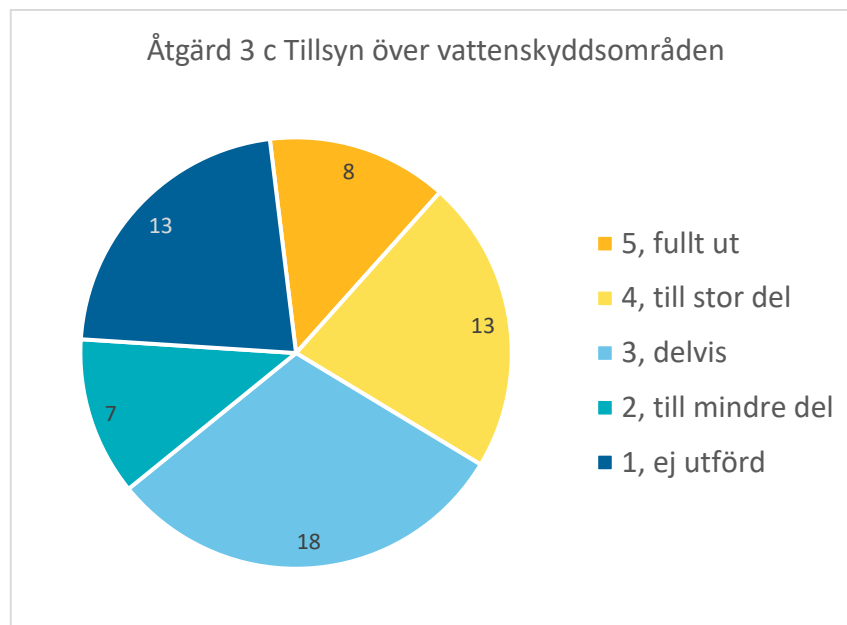
Ni har motiverat er gradering med att "Arbete pågår med att förstärka skyddet för befintlig vattentäkt, arbete pågår även för att hitta alternativa råvattenuttag."

Figur 7. Samtliga svarande kommuner i Södra Östersjöns vattendistriktets svar, på en 5-gradig skala där fem är högst, hur långt i måluppfyllelsen kommunen nått för Åtgärd 3 b översyn av vattenskyddsområden som inrättats före införandet av miljöbalken (1998:808). De kommuner som svarat att åtgärden inte är relevant eftersom ansvaret ligger hos länsstyrelsen är ej inkluderade.

Gällande tillsyn av vattenskyddsområden är graderingen "4 Åtgärden genomförs till stor del" och i jämförelse med de andra kommunerna i distriktet så är Mjölby kommuns åtgärds genomförande bättre än de övriga kommunernas (se Figur 8, nedan).

Ni har motiverat er gradering med "Mestadels händelsetyrd tillsyn."

Figur 8. Samtliga svarande kommuner i Södra Östersjöns vattendistrikts svar, på en 5-gradig skala där fem är högst, hur långt i måluppfyllelsen kommunen nått för Åtgärd 3 c tillsyn över vattenskyddsområden. De kommuner som svarat att åtgärden inte är relevant eftersom svaret ligger hos länsstyrelsen är ej inkluderade.

Vattenmyndighetens kommentar

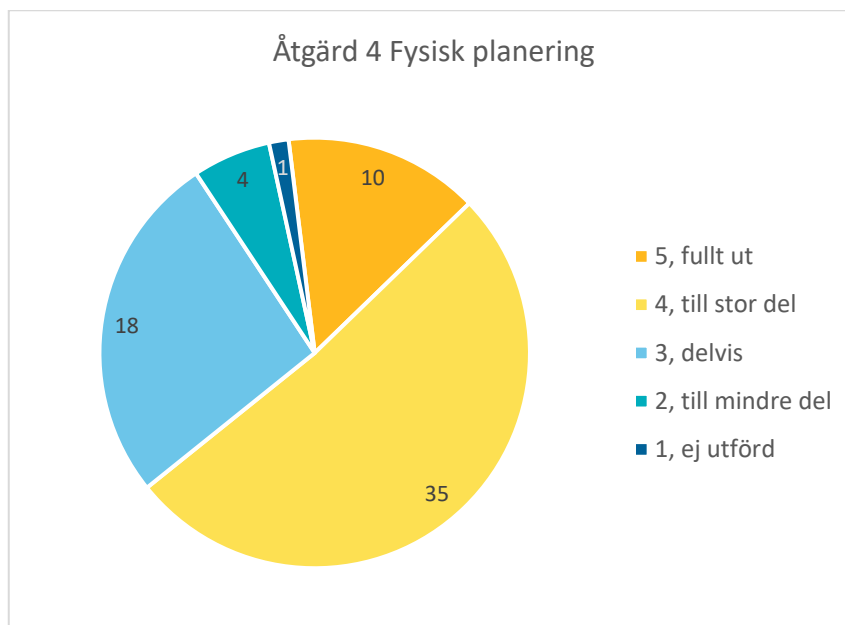
Vattenmyndigheten noterar att ni kommit långt med den här åtgärden. Dessvärre har vi sett att enkäten hade för många delfrågor på denna åtgärd och att den därför varit svår att besvara på ett entydigt sätt. Vi kommer att se över detta till nästa gång. För att komma vidare med ert arbete kan ni överväga en särskild satsning på tillsyn av era vattenskyddsområden. Det kan ge er bra information även inför er eventuella översyn av dessa.

Åtgärden syftar till att säkerställa ett långsiktigt skydd för dricksvattenförsörjningen. Åtgärden är indelad i fyra delar: a) att kommunen ska ha ett skydd för både kommunala och enskilda vattentäkter, b) att kommunen ska utföra översyn av vattenskyddsområden som inrättats före införandet av miljöbalken (det vill säga före 1999), c) att tillsynen av vattenskyddsområden ska vara regelbunden och systematisk, samt d) att kommunen ska utöva tillsyn över de vattentäkter som kommunen har tillståndsplikt för.

Åtgärd 4, Fysisk planering enligt plan- och bygglagen

Ni har graderat ert genomförande som "4 Åtgärden genomförs till stor del". Ett stort antal kommuner har lämnat samma svar (se Figur 9, nedan).

Ni motiverar er gradering med "Översikts- och detaljplanering genomförs på ett sådant sätt att det bidrar till att MKN för vatten ska kunna följas."

Figur 9. Samtliga svarande kommuner i Södra Östersjöns vattendistriktets svar, på en 5-gradig skala där fem är högst, hur långt i måluppfyllelsen kommunen nått för Åtgärd 4 Fysisk planering enligt plan- och bygglagen (2010:900). I graderingen att åtgärden är "1, ej utförd" inkluderas också om inget svar lämnades.

Vattenmyndighetens kommentar

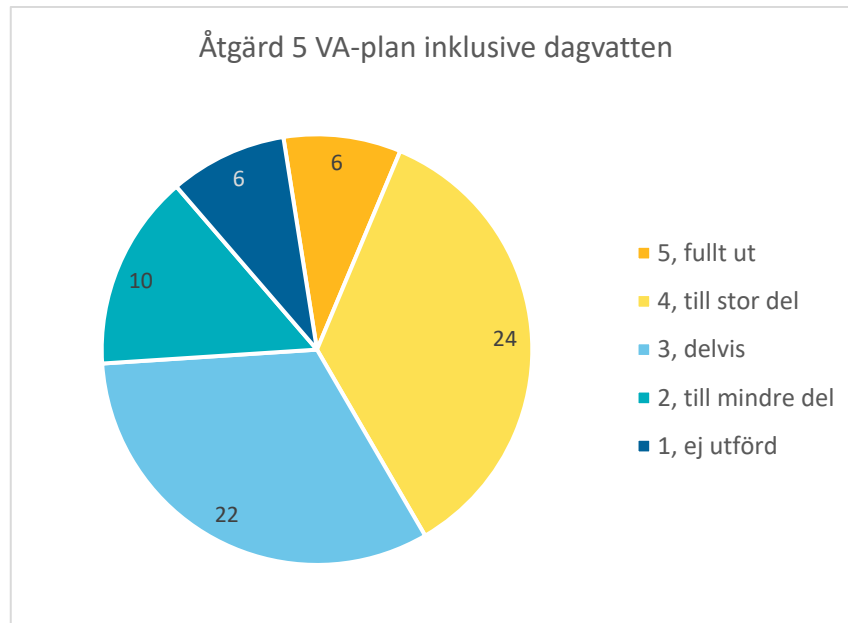
Vattenmyndigheten ser det som glädjande att ni kommit långt med denna åtgärd.

Åtgärden Fysisk planering enligt PBL går ut på att se till att kommunen följer miljökvalitetsnormerna i sin fysiska planering och i andra sammanhang som regleras av PBL. Därutöver ska kommunen se till att kommunens översiktsplan samordnas med andra relevanta underlag, såsom den regionala vattenförsörjningsplanen. Vi tror att om olika planer och handläggningsområden samordnas finns flera effektivitetsvinster. Eftersom vatten berör snart sagt alla sektorer i samhället är det viktigt att miljökvalitetsnormerna är tillgodosedda från början i planeringen i stället för att den stoppar eller försenar ansökningar och tillstånd längre fram.

Åtgärd 5, VA-plan inklusive dagvatten

Ni har graderat ert genomförande som "4 Åtgärden genomförs till stor del". Många kommuner har lämnat samma svara (se Figur 10, nedan).

Ni motiverar er gradering med "VA-plan har kompletterats med dagvattenpolicy och riktlinjer. Arbete med implementering pågår. I och med krav på vattentjänstplanen, kommer VA-planen revideras."

Figur 10. Samtliga svarande kommuner i Södra Östersjöns vattendistrikt svar, på en 5-gradig skala där fem är högst, hur långt i måluppfyllelsen kommunen nått för Åtgärd 5 reviderad plan för dricksvatten, spillvatten och dagvatten (VA-plan). I graderingen att åtgärden är "1, ej utförd" inkluderas också om inget svar lämnades.

Vi ställde även frågan om det har skett någon samverkan för att beakta miljö kvalitetsnormen i VA-planeringen, i så fall med vilka? Ni svarade "Samverkat mycket inom kommunen. Tagit del av exempel från andra kommuner."

Vattenmyndighetens kommentar

Vattenmyndigheten konstaterar att ni kommit långt med den här åtgärden. Det är fullt möjligt att ha vattentjänstplan och VA-plan integrerade i samma plan även om de har delvis olika syften. Att göra som ni och se över er VA-plan efteråt är också en möjlighet. Det viktiga är att dokumenten inte är motstridiga och att arbetet med miljö kvalitetsnormerna tas med.

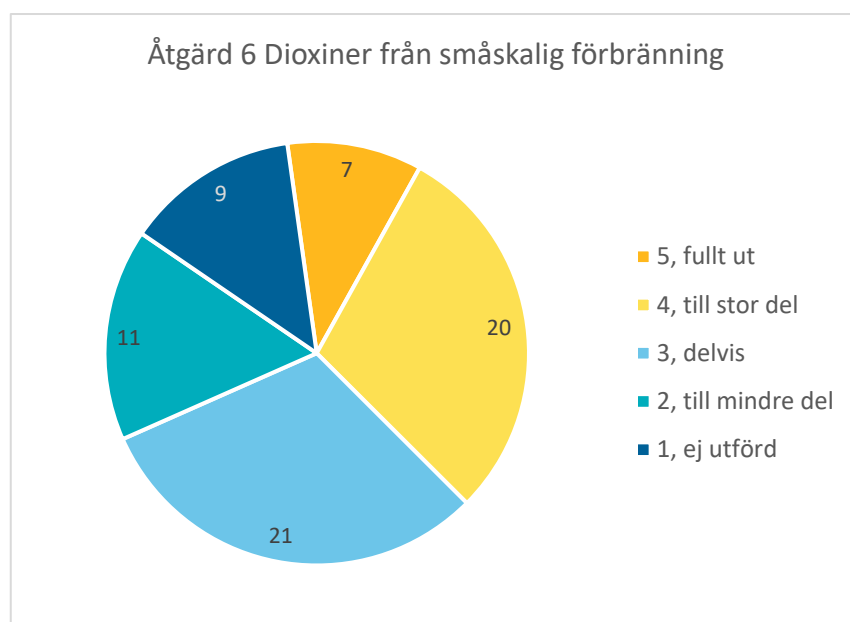
Åtgärden syftar till att kommunen ska upprätta eller revidera nuvarande plan för dricksvatten, spillvatten och dagvatten (VA-plan), så att miljö kvalitetsnormerna kan följas. Eftersom flera förvaltningar och bolag kan vara involverade i kommunens VA-arbete är det viktigt att arbetet med denna åtgärd sker sektorsövergripande. Åtgärden är löpande, eftersom det är viktigt att hålla drift, underhåll, och utveckla åtgärder konstant över tid. Som hjälp till kommunerna finns Havs- och vattenmyndighetens *Vägledning för kommunal VA-planering* för

*hållbar VA-försörjning och god vattenstatus.*¹ Det är viktigt att planen innehåller dagvatten, för att skapa en samsyn om ansvar och hantering av densamma.

Åtgärd 6, Dioxiner från småskalig förbränning.

Ni har graderat ert genomförande av åtgärden som "3 Åtgärden genomförs delvis" och i jämförelse med de andra kommunerna i distriktet så har Mjölby kommuns åtgärdsgenomförande kommit ungefär lika långt som övriga kommuners (se Figur 11, nedan).

Ni motiverar er gradering med "Kommunen informerar om eldning vid klagomål och genom sotaren. Kommunen har infört begränsningar för eldning av trädgårdsavfall. Utbyggd fjärrvärme."

Figur 11. Samtliga svarande kommuner i Södra Östersjöns vattendistrikts svar, på en 5-gradig skala där fem är högst, hur långt i måluppfyllelsen kommunen nått för Åtgärd 6 Dioxiner från småskalig förbränning. I graderingen att åtgärden är "1, ej utförd" inkluderas också om inget svar lämnades.

Vattenmyndighetens kommentar

Vattenmyndigheten ser att ni har gjort flera insatser kopplade till den här åtgärden. Om ni inte redan gjort det kan er information kompletteras med beskrivning av risken för spridning av föroreningar, till exempel dioxiner, vid eldning.

Dioxiner bildas oavsiktligt vid förbränning och sprids sedan via luften. Dioxiner är definierade som prioriterade farliga ämnen och är mycket giftiga för människan och

¹ Havs- och vattenmyndigheten (2014), *Vägledning för kommunal VA-planering för hållbar VA-försörjning och god vattenstatus*, Rapport 2014:1, <https://www.havochvatten.se/download/18.276e7ae81443563a750f41/1636705897484/rapport-2014-01-vagledning-va-planering.pdf>

misstänks påverka immunförsvaret, utvecklingen av nervsystemet, reproduktionsförmågan, hormonsystemet och orsaka cancer.

Åtgärden syftar därför till att minska utsläppen av dioxiner och dioxinlika föreningar vid småskalig förbränning. Detta kan kommunen göra på flera olika sätt genom till exempel informationsinsatser, eldningsbegränsningar, erbjuda alternativ till egen förbränning.

Kommentar till Mjölby kommuns behov av stöd för åtgärdsgenomförande

Till varje åtgärd har vi ställt en fråga om vilka förutsättningar som skulle behövas för att få ett högre åtgärdsgenomförande.

Mjölby kommun har nämnt att ni behöver mer resurser kopplat till fyra av era sex åtgärder (gällande Åtgärd 3 har vi ställt frågan både kopplat till vattentäkter och vattenskyddsområden). Ert behov av mer resurser noterar vi är ett generellt behov hos de flesta kommunerna. Vi är medvetna om att genomförandet av Åtgärdsprogrammet kostar. Totalt beräknar vi att kostnaderna är cirka 280 miljoner kronor för alla kommuner hela Sverige. Däri ingår inte kostnader för fysiska åtgärder, som beräknas kosta 2,3 miljarder fram till 2027. Detta ska jämföras med att det uppskattas värdet av en förbättrad vattenkvalitet beräknas vara 145 miljarder. Vattenmyndigheten har ingen möjlighet att påverka tilldelningen av medel till eller inom kommunerna. Det är kommunens ansvar att se till att ni har tillräckliga resurser för att bedriva er verksamhet, så att miljökvalitetsnormerna följs. Vi kommer dock förmedla er brist på resurser i den återkoppling vi ger till regeringen.

Vi ser också att ni önskar mer information och utbildning. Vi tar till oss det till vår egen verksamhetsplanering. Vi hoppas att vi tillsammans med länsstyrelserna kan hjälpa er framåt. Till detta hör också ert önskemål om förbättringar av de planeringsunderlag som Vattenmyndigheten presenterar i VISS samt de digitala åtgärdsunderlagen. Vi arbetar ständigt med att förbättra vårt material och hur det presenteras. Vi är därför glada att kunna berätta att en ny och förbättrad version av VISS kommer att lanseras 2025.

Det bekymrar oss att er kommuns ledning inte alltid verkar prioritera arbetet med att förbättra våra vatten. Ni har nämnt detta kopplat till några av era åtgärder. Vi kommer att förmedla detta till länsstyrelsen, så att er verksamhet kan förbättras.

Gällande ert behov av fler eller förbättrade vägledningar från länsstyrelser och centrala myndigheter kopplat till vissa åtgärder, så kommer vi att sammanställa alla kommuners behov och vidarebefordra det till respektive myndighet.

Dessutom har ni föreslagit följande förutsättningar för att förbättra ert genomförande av Åtgärdsprogram för vatten 2022–2027:

Efterfrågar goda exempel på samordningsnyttan från andra kommuner.

Saknar vägledning kring faktiska krav i samband med detaljplanering (11 kap 10 § i PBL).

Krav på många olika planer inom vattenområdet, saknar vägledning kring planernas inbördes förhållande.

Vattenmyndigheten noterar era kommentarer och tar med oss dem i arbetet med åtgärdsprogrammen. Vi kommer även att informera berörda myndigheter.

Nya stöd från vattenmyndigheterna

De fem vattenmyndigheterna har gemensamt tagit fram lite olika stöd för att förenkla kommunernas åtgärdsarbete:

- De fem vattenmyndigheterna har gemensamt tagit fram underlag som kan hjälpa handläggningen inom olika områden. Se gärna våra [Digitala åtgärdsunderlag](#).
- De fem vattenmyndigheterna har också tagit fram en sammanställning av riskbedömningar av vatten som inte når god status till 2027 gällande övergödning, miljögifter och fysisk påverkan. Här finns också information om åtgärder för vattenskydd. Materialet presenteras per kommun (eller länsstyrelse) i tabellform. Du kan läsa mer om tabellen eller ladda ner den här: [Planeringsunderlag i Excel](#).
- Gällande åtgärder mot övergödning har de fem vattenmyndigheterna tagit fram ett kartunderlag för att underlätta prioriteringen av övergödningsåtgärder. Detta underlag går också att ladda ner. Se [Övergödningskartan](#).
- Vattenmyndigheterna har tagit fram utbildningsmaterial som främst riktar sig till kommunpolitiker. Du kan läsa mer om materialet [Utbildning för kommunpolitiker](#) och beställa det på vår webb. Därutöver finns också en skrift riktad till kommunpolitiker – [Nytan med bättre vatten](#) – som finns att ladda ner eller beställa på vår webb.
- Vattenmyndigheterna har tagit fram ytterligare en skrift – [Åtgärder för bättre vatten](#) – som handlar om Åtgärdsprogram för vatten och vem som ska göra vad. Denna riktar sig främst till handläggare på kommuner och länsstyrelser. Du kan läsa den på webben eller beställa den från oss.
- Projektet LIFE IP Rich Waters, där vattenmyndigheterna är part, har tagit fram en handbok för kommuner att komma igång med eller utveckla [strategisk vattenplanering](#).

Beslut om detta yttrande har fattats av Irene Bohman, Vattenvårdsdirektör för Södra Östersjöns vattendistrikt, efter föredragning av Cajsa Lindberg. I handläggningen av ärendet har också Matilda Valman deltagit.

Irene Bohman

Cajsa Lindberg

Beslutande

Föredragande

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Sammanfattningssida:

I länken nedan finns mer information om Kommunernas 6 åtgärder i åtgärdsprogrammet 2022–2027

[Läshänvisning: Åtgärdsprogram Kommunerna](#)

INTRODUKTION

Denna enkät är ett led i att förbättra vårt stöd till er i åtgärdsgenomförandet och följa upp hur det går med åtgärdsgenomförandet i Sverige. Era svar är värdefulla för oss för att kunna fortsätta rikta resurser och samverkaninsatser mot områden och åtgärdsmyndigheter som fortsatt är i behov av stöd, vägledning och kompletterande resurser.

För att få en likvärdighet i bedömningarna hos kommuner över hela landet, finns läshänvisningar som beskriver hur du kan tänka när du fyller i frågorna.

Vi skulle uppskatta om ni har möjlighet att svara före den 31 mars 2024.

Vid frågor om enkäten går det bra att kontakta stina.a.johansson@lansstyrelsen.se

Stort tack på förhand!

Vattenmyndigheterna i samverkan

INFORMATION OM SVARANDEN

Vilken kommun svarar du för? *

Mjölby

Välj det län kommunen tillhör *

Länsstyrelsen Östergötland

Välj vilket/vilka vattendistrikt kommunen tillhör: *

Södra Östersjöns vattendistrikt

Har enkäten förankrats i kommunstyrelsen?

Svaren på enkäten kommer att förankras i efterhand

SJÄLVSKATTNING FÖR OLIKA ÅTGÄRDER

Nu har Ni kommit till huvuddelen i enkäten med frågor om olika åtgärder. Här ska Ni först svara på ifall Ni arbetar med den specifika åtgärden i er kommun. Om Ni svarar att ni inte arbetar med åtgärden kommer en följdfråga där ni beskriver varför.

1.1 - Arbetar ni med åtgärd 1 - förvaltningsövergripande planering för åtgärdsprogrammets genomförande i er kommun? *

Nej

1.1.1 Motivera ert svar *

Åtgärder genomförs av respektive förvaltning, inte samlat i en förvaltningsövergripande planering.

Stöd till självutvärdering - Återrapportering 2023 | Vattenmyndigheterna

1.3 Vilka förutsättningar skulle behövas för högre genomförandegrad av den förvaltningsövergripande planeringen?

- Mer resurser
- Ökade informationsinsatser/interna utbildningstillfällen
- Tydligare prioritering från ledningen kopplat till arbetet

1.3.1 Annat

Efterfrågar goda exempel på samordningsnyttan från andra kommuner.

Åtgärd 2 - Miljötillsyn och provning

Läs mer om åtgärd 2

2.1 Arbetar ni med åtgärd 2 - Miljötillsyn och provning i er kommun? *

Ja

Stöd till självutvärdering - Återrapportering 2023 | Vattenmyndigheterna

2.2 På en 5-gradig skala, hur långt i måluppfyllelsen för åtgärd 2 har ni nått i genomförandet för

- Miljöfarlig verksamhet? *

1	2	3	4	5
Åtgärden har inte utförts	Åtgärden genomförs till mindre del	Åtgärden genomförs delvis	Åtgärden genomförs till stor del	Åtgärden genomförs fullt ut
☐	☐	☐	☒	☐

2.2.1 Motivera er gradering av måluppfyllelsen för miljöfarlig verksamhet *

Miljökvalitetsnormer för vatten ingår i behovsutredning och utgör en del i prövning av miljöfarliga verksamheter.

2.3 På en 5-gradig skala, hur långt i måluppfyllelsen för åtgärd 2 har ni nått i genomförandet för

- Förorenade områden? *

1	2	3	4	5
Åtgärden har inte utförts	Åtgärden genomförs till mindre del	Åtgärden genomförs delvis	Åtgärden genomförs till stor del	Åtgärden genomförs fullt ut
☐	☐	☐	☒	☐

2.3.1 Motivera er gradering av måluppfyllelsen för förorenade områden *

Miljökvalitetsnormer för vatten är en del vid prioritering i handlingsplan för förorenade områden.

2.4 På en 5-gradig skala, hur långt i måluppfyllelsen för åtgärd 2 har ni nått i genomförandet för

- Jordbruk? *

1	2	3	4	5
Åtgärden har inte utförts	Åtgärden genomförs till mindre del	Åtgärden genomförs delvis	Åtgärden genomförs till stor del	Åtgärden genomförs fullt ut
☐	☐	☐	☒	☐

2.4.1 Motivera er gradering av måluppfyllelsen för jordbruk *

Miljökvalitetsnormer för vatten beaktas särskilt vid tillsyn av jordbruk.

Miljökontor Mjölby Boxholm Odesnäs 2024-03-28 MN-2023-2238-4

2.5 Vilka förutsättningar skulle behövas för högre genomförandegrad avseende - Miljötillsyn och prövning?

Mer resurser (högre prioritering inom det statliga budgetanslaget)
Ökade informationsinsatser/interna utbildningstillfällen

2 Övriga frågor - Miljötillsyn och prövning

2.6 Har miljökvalitetsnormerna för vatten använts som prioriteringsgrund i kommunens behovsutredning? *

Ja

2.7 Har miljökvalitetsnormer för vatten har använts som prioriteringsgrund i planering av den egeninitierade tillsynen i kommunens tillsynsplan? *

Ja

Åtgärd 3 - Dricksvattenskydd

Läs mer om Kommunerna åtgärd 3

3.1 Arbetar ni med åtgärd 3 - dricksvattenskydd i er kommun? *

Ja

Stöd till självutvärdering - Återrapportering 2023 | Vattenmyndigheterna

3.2 På en 5-gradig skala, hur långt i måluppfyllelsen har ni nått i genomförandet av

- Skydd för vattentäkter? *

3.2.1 Motivera er gradering av - Skydd för vattentäkter *

Kommunen har gjort en översyn och dokumenterat vilka vattenskyddsområden och vattentäkter vi ansvarar för.

3.3 På en 5-gradig skala, hur långt i måluppfyllelsen har ni nått i genomförandet av

- Översyn av vattenskyddsområden? *

1	2	3	4	5
Åtgärden har inte utförts	Åtgärden genomförs till mindre del	Åtgärden genomförs delvis	Åtgärden genomförs till stor del	Åtgärden genomförs fullt ut
☐	☐	☐	☒	☐

3.3.1 Motivera er gradering av - Översyn av vattenskyddsområden *

Arbete pågår med att förstärka skyddet för befintlig vattentäkt, arbete pågår även för att hitta alternativa råvattenuttag.

3.4 På en 5-gradig skala, hur långt i måluppfyllelsen har ni nått i genomförandet av

- Tillsyn över vattenskyddsområden? *

1	2	3	4	5
Åtgärden har inte utförts	Åtgärden genomförs till mindre del	Åtgärden genomförs delvis	Åtgärden genomförs till stor del	Åtgärden genomförs fullt ut
☐	☐	☐	☒	☐

3.4.1 Motivera er gradering av - Tillsyn över vattenskyddsområden *

Mestadels händelsetyrd tillsyn.

3.5 På en 5-gradig skala, hur långt i måluppfyllelsen har ni nått i genomförandet av

Tillsyn över vattentäkter? *

1	2	3	4	5
Åtgärden har inte utförts	Åtgärden genomförs till mindre del	Åtgärden genomförs delvis	Åtgärden genomförs till stor del	Åtgärden genomförs fullt ut
☐	☐	☐	☒	☐

3.5.1 Motivera er gradering av - Tillsyn över vattentäkter *

God egenkontroll och återkommande kontroll av den lokala kontrollmyndigheten.

3.6 Vilka förutsättningar skulle behövas för högre genomförandegrad?

Mer resurser

3 Övriga frågor - Dricksvattenskydd

Miljökontor Mjölby Boxholm Odeskog 2024-03-28 MN 2023-2238-4

3.7 Finns det vattentäkter inom kommunens geografiska avgränsning som omfattas av åtgärd 3a (dessa inkluderar även samfälligheter och allmänna vattentäkter där kommunen inte är huvudman)? *

Ja

3.8 Ange antal vattentäkter inom kommunen som omfattas av åtgärd 3a (fördelat på kommunala och större enskilda vattentäkter). *

Antal vattentäkter eller "IU" (ingen uppgift) om uppgift saknas

Antal kommunala vattentäkter:	5
Antal övriga vattentäkter (större enskilda eller samfällda):	IU

3.9 Ange hur många av dessa vattentäkter som kommunen bedömer uppnår erforderligt skydd. *

Antal vattentäkter eller "IU" (ingen uppgift) om uppgift saknas

Antal kommunala vattentäkter:	4
Antal övriga vattentäkter (större enskilda eller samfällda):	IU

3.10 Av de vattentäkter som bedöms uppnå erforderligt skydd, ange hur många som har skydd enligt: *

Antal vattentäkter eller "IU" (ingen uppgift) om uppgift saknas

a) Vattenskyddsområden med stöd av miljöbalken, där föreskrifterna bedöms vara ändamålsenliga.	4
b) Skydd för vattentäkter enligt lokala hälsoskyddsföreskrifter, som är ändamålsenliga för skyddet av dricksvatten.	0
c) Annat (exempelvis genom annan typ av områdesskydd där områdesbestämmelser direkt eller indirekt även skyddar vattentäkten):	0

3.11 Hur många vattenskyddsområden inom kommunen inrättades före införandet av miljöbalken, det vill säga innan 1999? *

Antal vattenskyddsområden eller "IU" (ingen uppgift) om uppgift saknas

0

3.12 Hur många vattenskyddsområden inrättade innan 1999 är i behov av revidering? *

Antal områden i behov av revidering eller "IU" om uppgift saknas

0

3.13 Hur många av de områden som är i behov av revidering, är under pågående eller planerad revidering? *

Antal områden under pågående eller planerad revidering eller "IU" om uppgift saknas

0 (1 nytt och på sikt översyn av samtliga)

3.14 Enligt 7 kap MB (Miljöbalken) kan både länsstyrelsen och kommunen besluta om nya vattenskyddsområden. Planerar kommunen att själva besluta om nya vattenskyddsområden eller revidera befintliga vattenskyddsområden? *

Ja

3.15 Används HaV:s (Havs- och vattenmyndigheten) vägledning om inrättande av vattenskyddsområden (rapportnr 2021:4) som ett stöd för kommunen i arbetet med vattenskyddsområden (översyn, revidering, inrättande)? *

Ja

3.16 Är kommunen tillsynsmyndighet för ett eller flera vattenskyddsområden? *

Ja

3.17 Har kommunen föreskrivit tillståndsplikt för vattentäkter enligt MB 9 kap. 10 §? *

Nej

Åtgärd 4 – Fysisk planering enligt plan- och bygglagen
Kommunerna åtgärd 4 | Vattenmyndigheterna

4.1 Arbetar ni med åtgärd 4 - fysisk planering enligt plan- och bygglagen i er kommun? *

Ja

4.2 På en 5-gradig skala, hur långt i måluppfyllelsen har ni nått i genomförandet av åtgärd 4 - Fysisk planering enligt plan- och bygglagen i er kommun? *

1	2	3	4	5
Åtgärden har inte utförts	Åtgärden genomförs till mindre del	Åtgärden genomförs delvis	Åtgärden genomförs till stor del	Åtgärden genomförs fullt ut
☐	☐	☐	☒	☐

4.2.1 Motivera er gradering av - Fysisk planering enligt plan- och bygglagen *

Översikts- och detaljplanering genomförs på ett sådant sätt att det bidrar till att MKN för vatten ska kunna följas.

4.3 Vilka förutsättningar skulle behövas för högre genomförandegrad?

- Ökad vägledning från länsstyrelsen/-er
- Ökad vägledning från Boverket
- Ökad vägledning från Naturvårdsverket (dagvatten)

4.3.1 Annat

Saknar vägledning kring faktiska krav i samband med detaljplanering (11 kap 10 § i PBL).

Åtgärd 5 – VA-plan inklusive dagvatten
Kommunerna åtgärd 5 | Vattenmyndigheterna

5.1 Arbetar ni med åtgärd 5 - VA-plan inklusive dagvatten i er kommun? *

Ja

Stöd till självutvärdering - Återrapportering 2023 | Vattenmyndigheterna

5.2 På en 5-gradig skala, hur långt i måluppfyllelsen har ni nått i genomförandet av åtgärd 5 - VA-plan inklusive dagvatten i er kommun? *

1	2	3	4	5
Åtgärden har inte utförts	Åtgärden genomförs till mindre del	Åtgärden genomförs delvis	Åtgärden genomförs till stor del	Åtgärden genomförs fullt ut
☐	☐	☐	☒	☐

5.2.1 Motivera er gradering av - VA-plan inklusive dagvatten *

VA-plan har kompletterats med dagvattenpolicy och riktlinjer. Arbeta med implementering pågår. I och med krav på vattentjänstplanen, kommer VA-planen revideras.

5.3 Vilka förutsättningar skulle behövas för högre genomförandegrad?

Mer resurser

Tydligare prioritering från ledningen kopplat till arbetet

Fler/förbättrade vägledningar

5.3.1 Annat

Krav på många olika planer inom vattenområdet, saknar vägledning kring planernas inbördes förhållande.

5 - Övriga frågor - VA-plan inklusive dagvatten

5.4 Har det skett samverkan för att beakta MKN (Miljö och kvalitetsnormen) i VA-planeringen, i så fall med vilka?

Andra

Andra samverkansparter

Samverkat mycket inom kommunen. Tagit del av exempel från andra kommuner.

Åtgärd 6 – Dioxiner från småskalig förbränning Kommunerna åtgärd 6 | Vattenmyndigheterna

6.1 Arbetar ni med åtgärd 6 - Dioxiner från småskalig förbränning i er kommun? *

Ja

Stöd till självutvärdering - Återrapportering 2023 | Vattenmyndigheterna

6.2 På en 5-gradig skala, hur långt i måluppfyllelsen har ni nått i genomförandet åtgärd 6 - Dioxiner från småskalig förbränning i er kommun? *

1	2	3	4	5
Åtgärden har inte utförts	Åtgärden genomförs till mindre del	Åtgärden genomförs delvis	Åtgärden genomförs till stor del	Åtgärden genomförs fullt ut
☐	☐	☒	☐	☐

6.2.1 Motivera er gradering av - Dioxiner från småskalig förbränning i er kommun *

Kommunen informerar om eldning vid klagomål och genom sotaren.

Kommunen har infört begränsningar för eldning av trädgårdsavfall.

Utbyggd fjärrvärme.

6.3 Vilka förutsättningar skulle behövas för högre genomförandegrad?

Tydligare prioritering från ledningen kopplat till arbetet

Till samtliga kommuner

Kommunernas rapportering till Vattenmyndigheterna om genomförandet av åtgärdsprogram 2022–2027.

Beslut om att inhämta information från samtliga kommuner i Sverige

De fem vattenmyndigheterna i samverkan beslutar att inhämta information från samtliga kommuner i Sverige.

Enkäten är obligatorisk att svara på vilket framgår av åtgärden *Alla centrala myndigheter, länsstyrelser och kommuner, åtgärd 1: rapportering* i de fem vattenmyndigheternas respektive åtgärdsprogram för vatten 2022–2027. Att myndigheter och kommuner inom sina ansvarsområden har en skyldighet att genomföra de åtgärder som är riktade till dem i nämnda åtgärdsprogram framgår av 5 kap 11 § miljöbalken.

Enkätfrågorna är utformade dels i form av flervalsfrågor med möjlighet att motivera svaren, dels i form av frågor med fritextsvar. Vattenmyndigheterna behöver få in ett samlat svar på enkäten från varje kommun. De kommuner som ligger inom fler än ett vattendistrikt lämnar in endast ett samlat svar. Sista svarsdatum är 2024-03-29.

Enkätsvaren kommer dels användas för att få en helhetsbild över åtgärdsarbetet i Sverige och vilka eventuella hinder som finns för genomförandet, dels användas som underlag för kommande interimrapportering till Europeiska Kommissionen om Sveriges genomförande av vattendirektivet (2000/60/EG).

Under 2023 har samråd rörande enkäten hållits med Sveriges Kommuner och Regioner.

Övrig information

Själva enkäten där ni för in era svar kommer att öppnas 2023-12-13. En separat länk till enkäten skickas ut vid detta datum. Vi hoppas att denna struktur ska vara till hjälp i ert arbete med att se över frågorna, sammanställa svar och föra in dem i systemet på ett enkelt och effektivt sätt.

Detta mail skickas till kommunens officiella epostbrevlåda. Vi vill be mottagaren av detta mail att se till att enkätfrågorna når alla verksamheter som behöver svara på dem. De som behöver bidra till svaret är de delar av kommunen som ansvarar för *fysisk planering*, *miljöbalkstillsyn* samt *VA-huvudmannen*. Det finns även frågor som behandlar det *förvaltningsövergripande arbetet*.

Vid eventuella frågor kontakta:

Stina Johansson

Länsstyrelsen Norrbotten, Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt

Stina.a.johansson@lansstyrelsen.se

Vattenmyndigheterna i samverkan genom

Johanna Söderasp

Vattenvårdsdirektör Bottenviken